

फक्त कार्यालयीन कामासाठी उपयोग
For official use only

कृषि विभागाची
सांख्यिकीविषयक सर्वसाधारण
जिल्हावार माहिती

[१९९०--९१]

[भाग २-महाराष्ट्रातील कृषिविषयक संक्षिप्त माहिती]

Districtwise General Statistical Information
of
Agriculture Department

[1990-91]

[Part II—Epitome of Agriculture in Maharashtra]

कृषि विभागाची
सांख्यिकीविषयक सर्वसाधारण
जिल्हावार माहिती

[१९९०--९१]

[भाग २-महाराष्ट्रातील कृषिविषयक संक्षिप्त माहिती]

Districtwise General Statistical Information
of
Agriculture Department

[1990-91]

[Part II-Epitome of Agriculture in Maharashtra]

अनुक्रमणिका
Contents

अ. क्र. Sr. No.		तक्ता Table	पृष्ठ क्रमांक Page No.
1	महाराष्ट्र राज्य-प्राकृतिक भू-वर्णन दर्शविणारा नकाशा Map showing Physiography of Maharashtra State	रंगीत नकाशा Coloured Map	—
2	महाराष्ट्र राज्याचे पर्जन्यमान व प्रकारानुसार प्रमुख विभाग दर्शविणारा नकाशा Map showing Rainfall Zones of Maharashtra State	रंगीत नकाशा Coloured Map	—
3	महाराष्ट्र राज्याचा मृदा नकाशा Soil Map of Maharashtra	रंगीत नकाशा Coloured Map	—
4	महाराष्ट्र राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यातील जमिनीचे वर्गीकरण १९८२-८३ आणि १९८५-८६ ते १९८८-८९ Classification of area in each district of Maharashtra State from 1982-83 & 1985-86 to 1988-89	एक I	1
5	जिल्हावार, तालुकावार सुपिकता निर्देशांक मार्हे मार्च १९९१ अखेर Districtwise, Talukawise Fertility Index upto March 1991	दोन II	12
6	जून ते नोव्हेंबर या महिन्यांचे महाराष्ट्रातील जिल्हानिहाय सरासरी पर्जन्यमान Monthly normal rainfall from June to November in different Districts of Maharashtra.	रंगीत नकाशा Coloured Map	—
7	महाराष्ट्र राज्यातील सन १९८७ ते १९९० मधील प्रत्यक्ष व सरासरी पर्जन्यमान Monthly rainfall data (Normal and Actual) from the years 1987 to 1990.	तीन III	19
8	पाऊसमानाचे प्रकार-पावसाळी विभागाच्या वर्गीकरणाची तत्त्वे Rainfall pattern-Basis of classification of Rainfall Zone	—	24
9	महाराष्ट्रातील भू-पर्जन्य गटवार लागवडीखालील क्षेत्र Eco-unitwise area under cultivation in Maharashtra State	चार IV	27
10	महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय लागवडीलायक क्षेत्राचे वाटप Districtwise distribution of cultivable land in Maharashtra State	पाच V	28
11	महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या पिकांखालील इको-वटकनिहाय क्षेत्र Eco-unitwise area under different crops in Maharashtra State	सहा VI	29
12	महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या साधनांनी भिजणारे जिल्हावार क्षेत्र १९७८-७९ ते १९८३-८४. Districtwise net area irrigated by different sources in Maharashtra State from 1978-79 to 1983-84.	सात VII	34
13	महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय निरनिराळ्या पिकांखालील बागाईत क्षेत्र १९८२-८३ ते १९८८-८९. Districtwise irrigated area under different Crops in Maharashtra State from 1982-83 to 1988-89.	आठ VIII	38
14	शेतीविषयक हंगाम १९८४-८५ ते १९८९-९० या काळातील हवामान व पाऊसमान यांची थोडक्यात माहिती. Agricultural Season-Seasonal conditions obtaining during the period from 1984-85 to 1989-90.	—	49
15	१९८८-८९ ते १९९०-९१ या वर्षात सार्वजनिक क्षेत्रातून भात बियाणे वाटप Distribution of Paddy seed through Public Sector during 1988-89 to 1990-91	नऊ IX	60
16	सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेले ज्वारी बियाचे वाटप १९८८-८९ ते १९९०-९१ Distribution of Jowar Seed through Public Sector during 1988-89 to 1990-91	दहा X	61
17	सार्वजनिक क्षेत्रातून बाजरी बियाणे वाटप १९८८-८९ ते १९९०-९१ Distribution of Bajra Seed through Public Sector during 1988-89 to 1990-91	अकरा XI	62
18	सार्वजनिक क्षेत्रातून अधिक उत्पन्न देणाऱ्या गहू बियाणांचे वाटप १९८८-८९ ते १९९०-९१ Distribution of High yielding varieties of wheat seed through Public Sector during 1988-89 to 1990-91	बारा XII	63
19	सन १९९०-९१ चे प्रमाणित/मत्यस्थितीदर्शक कडधान्याच्या बियाणांचे सार्वजनिक क्षेत्रातून वाटप Distribution of certified/truthful labelled seed of Pulses through Public Sector of 1990-91	तेरा XIII	64
20	सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेल्या संकरित कापूस बियाणे वाटप १९८८-८९ ते १९९०-९१ Distribution of Hybrid Improved Cotton Seeds through Public Sector 1988-89 to 1990-91	चौदा XIV	65

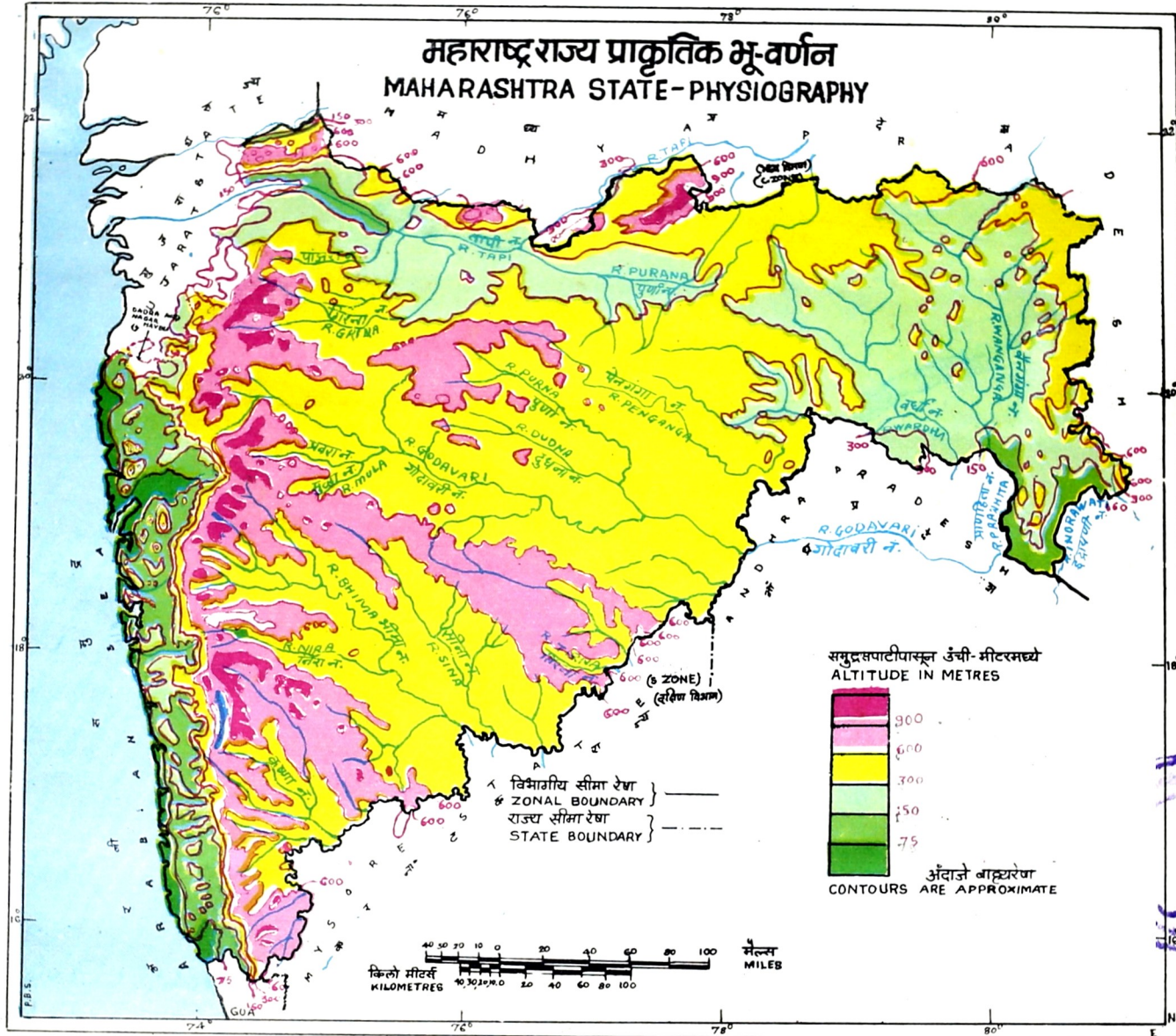
अ. क्र. Sr. No.		तक्ता Table	पृष्ठ क्रमांक Page No.
21	सार्वजनिक क्षेत्रातून झालेले गळित धान्ये बियाणे वाटप १९९०-९१ Distribution of Oilseeds through Public Sector 1990-91	पंधरा XV	67
22	राज्यातील जिल्हावार रासायनिक खत वापराचे सरासरी हेक्टरी प्रमाण १९८७-८८ ते १९८९-९० Districtwise average use of fertiliser per hect. in the Maharashtra State 1987-88 to 1989-90	सोळा XVI	68 ✓
23	जिल्हानिहाय रासायनिक खतांचा वापर १९८९-९० Districtwise consumption of Fertilizers 1989-90	सतरा XVII	69
24	निरनिराळ्या पीक संरक्षण मोहिमांत सन १९८०-८१ व १९८५-८६ ते १९८९-९० मध्ये झालेला कीटक नाशकांचा वापर Consumption of Pesticides for the year 1980-81, 1985-86 to 1989-90 under various Plant Protection Campaigns.	अठरा XVIII	70
25	१९६०-६१ ते १९८९-९० या वर्षात महाराष्ट्रातील अन्नधान्य पिकांचे एकूण क्षेत्र हेक्टरी उत्पन्न व उत्पादन Yearwise 1960-61 to 1989-90 total area, Average yield and production of foodgrains in Maharashtra.	रंगीत नकाशा Coloured Map	—
26	महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या पिकांखालील जिल्हावार क्षेत्र १९६०-६१, १९७०-७१, १९७५-७६ ते १९८०-८१ व १९८२-८३ ते १९८९-९० दाखविणारा तक्ता. Districtwise area under various crops in Maharashtra State from 1960-61, 1970-71, 1975-76 to 1980-81 and 1982-83 to 1989-90.	एकोशीस XIX	71
27	महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या पिकांखालील जिल्हावार उत्पादन १९६०-६१, १९७०-७१, १९७५-७६, १९८०-८१ व १९८२-८३ ते १९८९-९० Districtwise production of various crops in Maharashtra State from 1960-61, 1970-71, 1975-76, 1980-81 and 1982-83 to 1989-90.	वीस XX	92 ✓
28	महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांचे जिल्हावार हेक्टरी उत्पादन १९६०-६१, १९७०-७१, १९७५-७६, १९८०-८१ व १९८२-८३ व ते १९८९-९०. Districtwise average yield of principal crops in Maharashtra State from 1960-61, 1970-71, 1975-76, 1980-81 and 1981-82 to 1989-90.	एकवीस XXI	113
29	अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जातींच्या निरनिराळ्या पिकांखालील साध्य Achievement under different crops of High Yielding Varieties	बावीस XXII	134
30	फळे व भाजीपाला पिकांवरील पीक अंदाज सर्वेक्षणाचे निष्कर्ष Results of Crop Estimation Surveys on Horticultural and Vegetable Crops	तेवीस XXIII	146
31	विकासविषयक निवडक उपाययोजनांमुळे मिळालेले जादा उत्पादन ठरविण्यासाठी केलेल्या मूल्यमापन सर्वेक्षणाचे निष्कर्ष. Results of Development of oil seeds and pulses	चोवीस XXIV	161
32	महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय एकूण क्षेत्राधी प्रमुख पिकांपैकी प्रत्येक पिकाचे शेकडा प्रमाण दर्शविणारा तक्ता १९८२-८३ Statement showing the Percentage area under Principal Crops to total area of each crop in the districts of Maharashtra 1982-83	पंचवीस XXV	168
33	निरनिराळ्या राज्यातील तांदळाचे क्षेत्र उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९) Estimates of area, production and average yield per hect. of Rice (1975-76 to 1989-90) in different States.	सव्वीस XXVI	175
34	निरनिराळ्या राज्यातील ज्वारीचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९) Estimates of area production and average yield per hect. of Jowar (1975-76 to 1988-89) in different States.	सत्तावीस XXVII	178
35	निरनिराळ्या राज्यातील ज्वारीचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९) Estimates of area, production and average yield per hect. of Bajra (1975-76 to 1988-89) in different States.	अठ्ठावीस XXVIII	180
36	निरनिराळ्या राज्यातील मक्याचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९) Estimates of area, production and average yield per hect. of Maize (1975-76 to 1988-89) in different States.	एकोणतीस XXIX	182
37	निरनिराळ्या राज्यातील रागीचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९) Estimates of area, production and average yield per hect. of Ragi (1975-76 to 1988-89) in different States.	तीस XXX	184
38	निरनिराळ्या राज्यातील ज्वारवर्गीय धान्याचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of Small Millets (1975-76 to 1988-89) in different States.	एकतोस XXXI	185

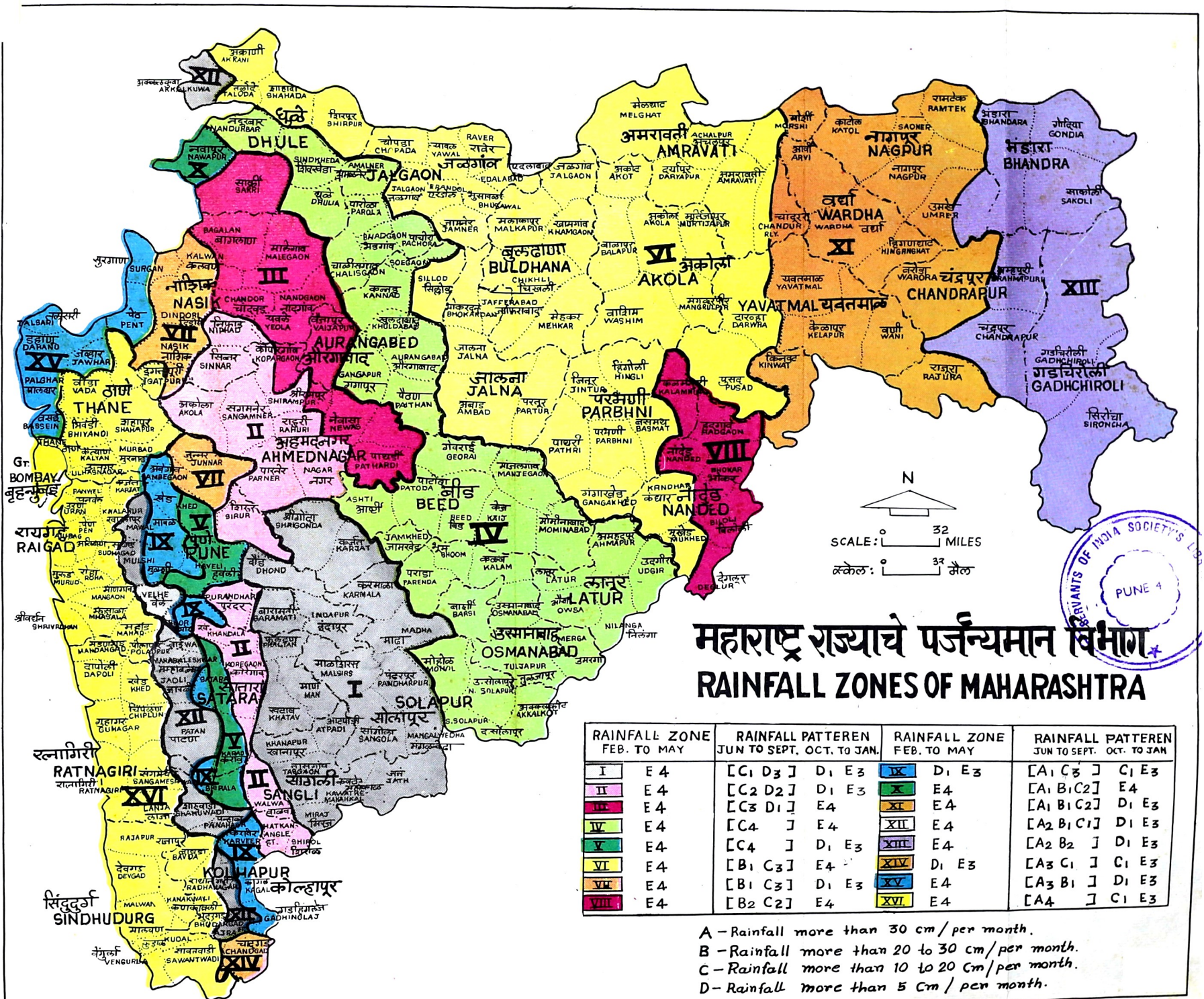
अ. क्र. Sr. No.		तक्ता Table	पृष्ठ क्रमांक Page No.
39	निरनिराळ्या राज्यांतील गव्हाचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Wheat</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	बत्तीस XXXII	188
40	निरनिराळ्या राज्यांतील बारलीचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Barli</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	तेहतीस XXXIII	190
41	निरनिराळ्या राज्यांतील एकूण तृणधान्यांचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Total Cereals</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	चौतीस XXXIV	192
42	निरनिराळ्या राज्यांतील हरभऱ्यांचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Gram</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	पस्तीस XXXV	195
43	निरनिराळ्या राज्यांतील तुरीचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Tur</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	छत्तीस XXXVI	198
44	निरनिराळ्या राज्यांतील इतर कडधान्यांचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Other Pulses</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	सदतीस XXXVII	200
45	निरनिराळ्या राज्यांतील एकूण कडधान्यांचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Total Pulses</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	अडतीस XXXVIII	202
46	निरनिराळ्या राज्यांतील एकूण अन्नधान्यांचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Total Foodgrains</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	एकोणचाळीस XXXIX	205
47	निरनिराळ्या राज्यांतील भुईमूगाचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Groundnut</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	चाळीस XL	208
48	निरनिराळ्या राज्यांतील एरंडीचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Casterseed</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	एकेचाळीस XLI	210
49	निरनिराळ्या राज्यांतील तिळाचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Sesamum</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	बेचाळीस XLII	211
50	निरनिराळ्या राज्यांतील सरसू पिकाचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Rapeseed and Mustard</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	त्रेचाळीस XLIII	213
51	निरनिराळ्या राज्यांतील जवसाचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Linseed</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	चव्वेचाळीस XLIV	215
52	निरनिराळ्या राज्यांतील कारळ्याचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Nigerseed</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	पंचेचाळीस XLV	217
53	निरनिराळ्या राज्यांतील करडईचे क्षेत्र, उत्पादन व हेक्टरी सरासरी उत्पन्न (१९७५-७६ ते १९८८-८९). Estimates of area, production and average yield per hect. of <i>Safflower</i> (1975-76 to 1988-89) in different States.	सेहेचाळीस XLVI	218

(vi)

अ. क्र. Sr. No.		तक्ता Table	पृष्ठ क्रमांक Page No.
54	कृषि गणना १९८५-८६ महाराष्ट्र राज्य-जिल्हा निहाय निवडक पिकाखालील वृद्धिती खातेदारांची संख्या व त्यांचे वृद्धितीचे क्षेत्र दर्शविणारा तक्ता Agricultural Census 1985-86 Maharashtra State-Districtwise estimated number of holders growing the selected crops and area under these crops.	सत्तेचाळीस XLVII	219
55	प्रशिक्षण व भेट योजनेत आयोजित करण्यात येणाऱ्या निरनिराळ्या प्रकारच्या प्रशिक्षणाच्या कार्यक्रमाची प्रगती Progress made under Various Training Programmes under Training and Visit System	अठ्ठेचाळीस XLVIII	244
56	प्रशिक्षण व भेट योजनेमधील विभागीय, जिल्हा व तालुका पातळीवरील मुख्यालये Headquarters of Divisional, District and Taluka level under training and visit Scheme	एकोणपन्नास XLIX	245
57	महाराष्ट्र राज्यातील भाताच्या क्षेत्राची हळवे, निमगरवे, गरवे या प्रकारात जिल्हावार टक्केवारी सन १९८९-९० दर्शविणारा तक्ता Statement showing the districtwise percentage of Paddy area in Early, midlate and Late categories during the year 1989-90 in Maharashtra State	पन्नास L	246
58	निरनिराळ्या पिकाखालील क्षेत्रफळ, उत्पादन व उत्पादकता यांचे संयुक्त वाढीचे प्रमाण दर्शविणारा तक्ता Statement showing the compound growth rate of area, production and productivity of different Crops.	एकावन्न LI	247
59	महाराष्ट्रात ४५ तालुका बीज गुणन केंद्रावर वांधलेली प्रशिक्षण भवने Training Halls in Tulaka seed farm in Maharashtra.	बावन्न LII	263

महाराष्ट्र राज्य प्राकृतिक भू-वर्णन MAHARASHTRA STATE-PHYSIOGRAPHY

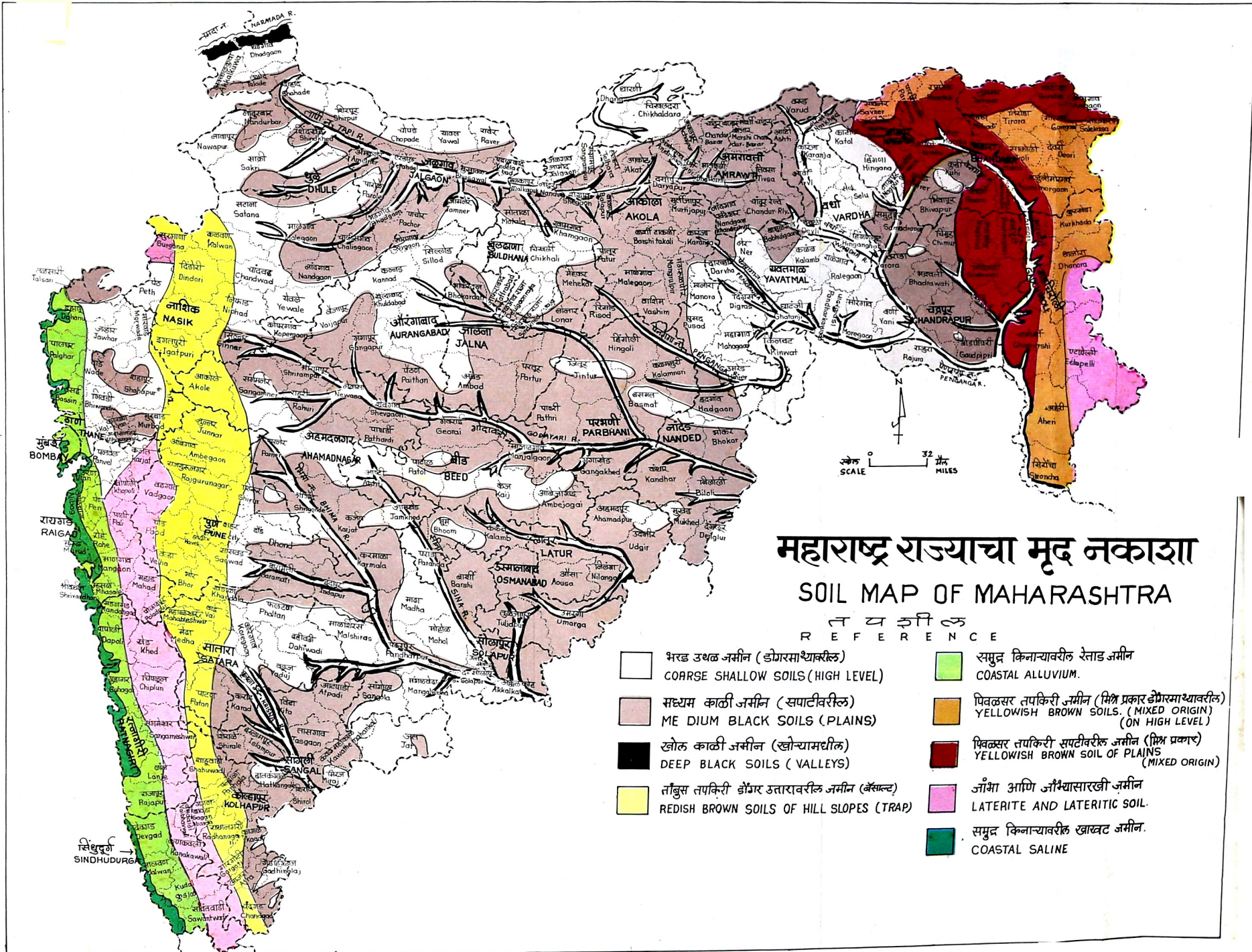

महाराष्ट्र राज्याचे पर्जन्यमान विभाग

RAINFALL ZONES OF MAHARASHTRA

RAINFALL ZONE FEB. TO MAY	RAINFALL PATTERN JUN TO SEPT. OCT. TO JAN.	RAINFALL ZONE FEB. TO MAY	RAINFALL PATTERN JUN TO SEPT. OCT. TO JAN.
I E4	[C1 D3] D1 E3	IX D1 E3	[A1 C3] C1 E3
II E4	[C2 D2] D1 E3	X E4	[A1 B1 C2] E4
III E4	[C3 D1] E4	XI E4	[A1 B1 C2] D1 E3
IV E4	[C4] E4	XII E4	[A2 B1 C1] D1 E3
V E4	[C4] D1 E3	XIII E4	[A2 B2] D1 E3
VI E4	[B1 C3] E4	XIV D1 E3	[A3 C1] C1 E3
VII E4	[B1 C3] D1 E3	XV E4	[A3 B1] D1 E3
VIII E4	[B2 C2] E4	XVI E4	[A4] C1 E3

- A - Rainfall more than 30 cm / per month.
- B - Rainfall more than 20 to 30 cm / per month.
- C - Rainfall more than 10 to 20 cm / per month.
- D - Rainfall more than 5 cm / per month.

महाराष्ट्र राज्याचा मृद नकाशा

SOIL MAP OF MAHARASHTRA

तयणील
REFERENCE

	भरख उथळ जमीन (डोंगरमाथ्यावरील)
COARSE SHALLOW SOILS (HIGH LEVEL)		समुद्र किनाऱ्यावरील रेताड जमीन
COASTAL ALLUVIUM.
	सध्दम काठी जमीन (सपाटीवरील)
MEDIUM BLACK SOILS (PLAINS)		पिवळसर तपकिरी जमीन (मिश्र प्रकार डोंगरमाथ्यावरील)
YELLOWISH BROWN SOILS. (MIXED ORIGIN)
(ON HIGH LEVEL)
	खोल काठी जमीन (खोऱ्यामधील)
DEEP BLACK SOILS (VALLEYS)		पिवळसर तपकिरी सपाटीवरील जमीन (मिश्र प्रकार)
YELLOWISH BROWN SOIL OF PLAINS
(MIXED ORIGIN)
	तांबूस तपकिरी डोंगर उतारावरील जमीन (बॅसाल्ट)
REDISH BROWN SOILS OF HILL SLOPES (TRAP)		जांभा आणि जांभ्यासारखी जमीन
LATERITE AND LATERITIC SOIL.
			समुद्र किनाऱ्यावरील खाखट जमीन.
COASTAL SALINE

जून ते नोव्हेंबर या महिन्याचे महाराष्ट्रातील जिल्हानिहाय सरासरी पर्जन्यमान

MONTHLY NORMAL RAINFALL FROM JUNE TO NOVEMBER IN DIFFERENT DISTRICTS OF MAHARASHTRA

